

Prefatio

veteris testamenti. Considerandum quod sicut libri prophetales i veteri testamento sunt ultimi secundum ordinem quem habent in biblijs nostris communiter. nam apud iudeos est aliter. licet autem libri Machabeorum ponantur in biblijs nostris post libros prophetarum: tamen non sunt de canone: sicut quod dicit Hieronymus in prologo Galeato: qui premittitur libris Regum. et ideo inter libros canonicos veteris testamenti libri prophetales sunt ultimi sicut dicitur. et similiter inter libros novi testamenti liber Apocalypsis est ultimus. unde potest exponi illud quod dicitur Jobis. xxj. Manu festavit se iterum Iesus ad mare tyberiadis. Ad cuius intelligentiam sciendum quod locus aliquando accipitur pro habitantibus in ipso. sicut dicitur communiter: Parisius fecit tale festum vel spectaculum. i. populus habitans Parisius. Beatus vero Johannes prope mare galilee: quod altero nomine dicitur mare tyberiadis fuit natus. et in eodem piscationibus fuit occupatus et inde a christo vocatus: ut habetur Mat. iij. propter quod convenienter potest nomine tyberiadis designari. ut sit sensus: Manu festavit se iterum Iesus ad mare tyberiadis. i. ad Iohannem eius

gelistam. Iterum: id est post prophetas veteris testamenti. Item aliter: Iterum. i. semel in evangelij descriptione: et aliter in apocalypsis revelatione. Circa quartum considerandum quod prophete veteris testamenti licet prophetaverint de pluribus populis et gentibus: ut patet libros eorum intuenti: tamen prophetaverunt tamen uni populo sive genti. scilicet iudeorum. Non tamen ex cepto quod fuit missus ad prophetandum nuntiavit. ceteri vero ad prophetandum iudeis. Iohannes vero prophetavit in hoc libro omnibus gentibus et populis: quia prophetavit universali ecclesie ex omnibus gentibus et populis et linguis constitute: ut magis videbitur in libri persecutione: propter quod de ipso potest dici illud Esai. lv. Ecce te stetit populus dedi eum ducem ac preceptorem gentibus. dicitur Testem: quod protestatus fuit universali ecclesie de futuris tribulationibus. Ducem ac preceptorem: ut per eius vitam et doctrinam omnes gentes (si sequantur ipsum) ad celestem gloriam deducantur: prestante domino nostro Iesu christo: qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum. Amen.

Prefatio super Apocalypsim finit.

Nico. de lyra

Incipit expositio veteris Nicolai de lyra super prefationem Gilberti in libro Apocalypsis.

Agnos que pie voluit vivere. Quia effectus efficiendi et operis artificis conveniunt. Artifici autem quod est artifex auctoritate: quod est misterio: sic etiam de efficiente. Gilbertus huic operi premittebat prefationem istam. Primum ipam determinat in relatione ad artificem sive efficientem auctoritatem. secundo in relatione ad artificem sive efficientem misterio. ibi: Vidit autem Iohannes scriptum. Quia autem artifex non est operans cum ipse: sed procedit dispositio: quod est de consuetudine operatio circa materiam: et ipsa operatio informat intentionem ex parte agentis: et mori ex parte operis: ad quem vel sequitur ipam operatum in effectu. Primum de minimis de efficiente sive artifice. in quantum est dispositio. secundo in quantum est agens. ibi: Revelavit autem tota trinitas. tertio de materia actionis. ibi: De qua revelatione hunc librum scripsit. quarto de intentione agentis. ibi: Et quod denuntiata supplicia terrerent. quinto de ipso operato. ibi: Ideo iste liber inter reliquos scripsit. sexto de modo actionis. ibi: Cum autem Iohannes in visione fuerit revelatus. Et in his sex capitulis tractatur de causa vna cum causato. efficiens autem in quantum est de duplici differentia. scilicet dispositio et agens. Premittebat igitur expositio huius libri. scilicet Gilbertus in prima parte istius prefationis: brevis fidelium translationem ex verbis ipsius consolatoris christi. subiungit quod de dispositio tribulationes futuras ecclesie revelare. Et quod dispositio rationabili ruderet rationem convenientem: interserit rationem que de sic disposuit. ibi: Preterea videtur de parte tri. Tria igitur in hac parte prima capitulum. scilicet consolatio fidelium: ratio dispositiois divine: et ipsa dispositio. Dicitur: Quod est que pie et iuste. i. religiose. b. Soluit vi. i. christi. sic dicit apostolus. i. Timotheo. iij. Persecutionem patietur. c. Iuxta illud. Ecce. iij. Fili accede. ad futurum dei: cui vivere regnare est. d. Gra. in iusticia firmus et paratus ad opera iusticie exercenda: Tob. v. Egressus Tobias invenit in stan. splendidus premetur et quasi paratus ad ambulandum. e. Et tunc. ut nihil quod faciendum est negligat: Eccles. vij. Qui timet dominum nihil negligit. f. Et paratus ante. i. i. voluntate tua. g. Ad terta. sustinenda: Jacob. i. Vires viri qui suffert tunc. supple spiritus. Et que huius sit faciendum. subiungit. d. Tentatio nostra est vita hominis super terram: Job. vij. Alia lra: Diligite vitam hominis super terram. q. d. huius ad huius positus est super terram: ut tunc miles foris et strenuus foris sit in tentationibus. i. He

Incipit prefatio Gilberti parisiensis in apocalypsis Iohannis.

Agnos que pie volunt vivere in christo (sicut ait apostolus) et persecutionem patietur. Iuxta illud: Fili accedes ad servitutes

dei ista iusticia et tunc: et paratus ad vitam tuam ad tentationem. Tentatio nostra est vita hominis super terram. He autem fideles in his deficient consolati eos dominus: atque confirmat dicens: et vobiscum sum usque ad consummationem seculi: et nolite timere pusillum grex. Propter ea videtur deus pater tribulationes quas passura erat ecclesia ab apostolis fundata super petram christum: ut minus timeatur disposuit vna cum filiis filiorum spiritus sancti eas revelare. Revelavit autem tota trinitas christo secundum humanitatem. Christus vero Iohanni per angelum: Iohannes ecclesie: de qua revelatione hunc librum composuit. Unde et liber iste apocalypsis dicitur: id est revelatio: quia hic continetur quod deus revelavit Iohanni: et Iohannes ecclesie: quanta scilicet ecclesia passura sit tempore primitivo: et nunc patietur et in novissimis temporibus antichristi passura sit: quoniam tanta erit tribulatio: ut si fieri poterit etiam moveatur electi: et que per his et nunc et in futuro primitiva sit susceptura: ut quos denuntiata supplicia terrerent: primitiva primitiva letificet. Ideo iste liber inter reliquos

Nico. de lyra

aut fideles in his. ista dicitur. persecutione. i. et tentatione. h. Deficiat. quasi fatigati. l. Consolati eos deo. ut hilares reddat et alacres. m. Atque confortati. ut fortes efficiat et stabiles. Consolati in quibus atque confirmati. d. n. Vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Mat. vl. i. ad tunc usque vos. o. Et nolite timere pusillum grex. Lu. i. Et cetera. r. i. Propetia videtur de parte. Po sita fidelium consolatione. tagit cum que tribulationes ecclesie revelare disposuit: ut delictet ut pueri a fidelibus minus timeatur: Grego. Minus iacula feriantur qui pudent. Propterea. i. q. consolati et confortati fideles. q. Videns deus. re. super petram christum. j. Cor. i. Petra autem erat christus: et Mat. xvi. Super hanc petram. i. me christum edificabo ecclesiam meam. Et minus timeatur. i. tribulationes. s. Disposuit. de parte. t. Ana. i. parisi. Cum filio et spiritu sancto. eas revelare. v. Revelavit autem tota trinitas. re. tagit de artifice in quantum est operans sive agens. et que huius actio non solum requirebat materiam: sed etiam: et subiungit. d. y. Christo secundum humanitatem. i. christo in quantum est homo: in quantum est deus. ipse etiam sibi homini revelavit. Sed nonne anima christi a tempore conceptionis scilicet unita erat deo? Respōdit. licet oia scilicet non tamen ita limpide sic deus. propter quod circa ea que scilicet aliquid poterat a deo revelari sibi. y. Christus vero Iohanni per angelum. h. ec. revelavit. y. Ecclesie. scilicet specialiter. Job. vij. Ecclesie que sunt in alia. h. generaliter universi. a. De qua revelatione materialiter. i. de qua revelatione: vel aggregatiue. i. de qua revelatione. b. Hunc librum composuit. i. Iohannes. c. Ana. i. q. d. hac revelatione. d. Apocalypsis. e. i. revelatio. ab apoc. q. d. ere. e. calypsis quod est velamentum: quasi revelamentum vel revelatio: quod ibi multa revelant. vnde apocalypsoz ris: id est quod est revelare. q. h. continetur. e. Que deus revelavit. re. in tempore primitivo. i. tempore fundationis et plantationis sue. Et quanta. f. Huc. i. te. p. ore moderno patiat. Et quanta. g. In novissimis temporibus antichristi passura sit quando tanta erit tribulatio ut si fieri poterit mo. et electi: Mat. xxij. h. Et que per his et nunc. i. in aliquibus membris. i. Et in futuro primitiva sit susceptura. Al. Hunc. quantum ad dona glorie. k. Et quos denuntiata supplicia terrerent. Nic tangit intentionem revelationis. l. Promissa primitiva seculi. q. h. Bernardus: Consideratio primitivum minuit vim flagelli. Seneca: Spes premij solatiu sit laboris. m. Ideo iste liber re. prophete nomine censetur. hic declarat de ipso operato. et primo simpliciter. secundo est ex celentia respice

lectia respectu altarū pphiarū māife
 stat ibi: Que alijs ē excellentior p
 pphetijs. tertio et auctoritate decla
 rat. ibi: Ad cui⁹ pfirmādā auctori
 tatē. Determinat igit̄ qre iste liber
 dicit̄ ppheta. cū dicit̄: Jō. q. d. qz hic
 pñiciant̄ tribulationes pcedētes et
 pñtia q sequūt̄. idco iste liber rē.
 a Que alijs est rē. hic declarat̄
 de eo in cōparatiōe: r dēterminat̄ p
 mo q excellit̄ alias pphetas. scdo
 h plurib⁹ decausis sine rōnib⁹ ostē
 dit̄. ibi: Quia de xpō r ecclia rē.
 Dicit̄ g: Que alijs est excellentior
 pphetis. r modus excellēdi subitū
 gifi b Sic enī no. rē. p. ve. e. le.
 Quō aut̄ pstat̄ nouū testamētū ve
 teri: nōne dicit̄: Ezech. iij. q rota erat
 i rota: r vel⁹ tel. in nouo: r ecouer
 so: g vñū alteri pstat̄. Rñsio: vetus
 est in nouo p explicationē: s3 nouū
 in veteri p implicationē. Prterea
 vet⁹ ē in nouo materialit̄: nouū in
 veteri formalit̄. r iō nouū pstat̄ ve
 teri qsi forma pstatior r elegantior
 materia. c Quia de xpō r ec
 ma. ex pte iā adi. rē. hic tāgūt̄ rō
 nes due qre h ppheta est excellen
 tior alijs. Una ē: qz multa de myste
 rijs xp̄i ecclie iā cōpleta pphetat.
 Alia ē: qz illi data ē trifaria pphē
 tia: alijs vnifaria. Nota q for faris
 cōponit̄ cū vn⁹: r dicit̄ vnifarius ab
 vñ. l. de vno loquēs. vñ vnifarius
 dicit̄ ppheta q tm̄ pphetat de vno
 tempore. bifarius qui de duobus:
 r quandoqz bifarius ponitur pro
 bilingui. trifarius qui de tribus.
 In aliq̄b⁹ ho libris scribit̄ vnipha
 ria p ph. r tūc cōponit̄ ab vn⁹ vna
 vñū: r pbare q est diuisio. vñ vñi
 pharia. l. simplex dei ppheta. tri
 pharia triplex. d Ad cui⁹ con
 fir. au. rē. hic declarat̄ auctoritatē.
 q. d. ex his habet̄ auctoritatē liber
 iste: qz trinitas ea que ibi dicit̄ re
 uelant̄: r reuelatiōes angel⁹ appoz
 taut̄: r iohānes ap̄ls eas ecclie nū
 ciant̄. His trib⁹ testib⁹ credēdū ē:
 qz in ore duoz vel triū testiū stabit
 omne vñū: Deut. xij. r mat. xvij.
 e Cū aut̄ iohā. bec i vi. su. re. p̄i
 mo dēterminat̄ modus actiōis. scdū
 do subitū gifi distinctio visionū. ibi:
 Vñsio ē alia corpo. rē. tertio dēter
 minat̄ sub quo genere visionis fle
 bat h reuelatio. ibi: Quō vidit̄ to.
 q in hoc li. rē. rē. Dicit̄ g: f Vñsio
 enī alia cor. rē. aliqd videm⁹. sicut
 balthasar vidit̄ manū scribētē i pa
 riete: Daniel. v. Et heliseus currus
 igneos: i q̄b⁹ helias rapt⁹ fuit. iij.
 Reg. ij. g Alia spūalis rē. Imagi
 nes rerū cernim⁹: q̄b⁹ aliqd aliō si
 gnificat̄ q̄ cernit̄. supple: Sicut.
 h Vidit̄ pha. spi. i. spicaz imagi
 nes: Gen. xij. i Et moy. rubū ar.
 Ero. iij. k Ille dormi. iste vi. h
 cōtra corpālib⁹ oclis vidit̄ moyses:
 r h corpale erat qd videbat̄. g vi
 sio rubi non erat spūalis visio. Re
 spōdeo referēdo visionē ad illd qd
 erat corpe vl corporalit̄ visuz: erat
 visio corpā: referēdo aut̄ ad signa
 tū p id qd sic videbat̄: imaginaria
 seu spūalis dici pōt. Et forte vt qui
 dam dicit̄: videbat̄ ignis: q̄ reuera
 nō erat ignis. visio aut̄ imaginaria
 fuit vi

scripturas noui testamētū pphetię no
 mine censet: que alijs excellentior est
 pphetis. Sicut enī nouū testamētū
 pstat̄ veteri: euāgelij legi: ita hec pro
 phetia pphetis veteris testamētū: qz
 de xpō et ecclia magna ex pte iā ad
 impleta sacramēta denūciat. Et etiā
 iō: qz cū alijs vnifaria: isti trifaria da
 ta ē ppheta sif. l. de pteritoz pñti r fu
 turo. Ad cui⁹ pfirmādā auctoritatez:
 occurrit et auctoritas mittēt̄: deserēt̄
 r accipiēt̄. Abittēt̄ scz trinitat̄: r de
 ferēt̄ āgeli: r accipiēt̄ scz iohānis. Cū
 aut̄ iohāni hec i visioe fuest̄ reuelata:
 r sūt tria genera visionū: sub q̄ gene
 re p̄tineat̄ vidēdū est. Visio enī alia
 corporalis: quādo videlicet corpora
 lib⁹ oculis aliqd videm⁹. Alia spūalis
 seu imaginaria: cū videlicet dormiē
 tes vel etiā vigilātes imagies rez cer
 nim⁹: q̄b⁹ aliquid significat̄. Sic vidit̄
 i pharao spicas: r moyses rubū arde
 re: ille dormiēs: iste vigilās. Alia itel
 lectualis: q̄ videlicet spūscō reuelan
 te intellectui mētis veritatē mysterio
 rū sicut est capimus. Quō vidit̄ iohā
 nes q̄ in hoc libro referunt̄. Nō enī si
 guras tm̄ vidit̄ spiritu: s3 earū signifi
 cata mente intellexit. Vidit̄ aut̄ iohā
 nes et scripsit in pathmos insula rele
 gat⁹ a domiciano i exilio pncipe ip̄s/
 simo: hac eū ad scribēdū cōpellēte cā:
 qz dū exul teneret̄ a domiciāo i path
 mos isula: in ecclesijs q̄b⁹ p̄erat multa
 pullulauerūt atqz inoleuerūt vitia at
 qz diuerse hereses. Erāt enī qdā here
 tici ibi dicētes christū non fuisse ante
 mariā: qz tpalit̄ de ea nat⁹ erat: quos
 iohānes in pncipio euāgelij sui redar
 guit dicēs: In pncipio erat verbū. Et
 i h libro cū dicit̄: Alpha r o: id ē pncipi
 um r finis. Dicebat̄ etiā qdā eccliam
 pōdere tribulationū. aū finē sc̄i d̄situ
 rā: r p labore n̄ p̄miū eternū susceptu
 rā. hox g errores volēt̄ d̄struere iohā
 nes: oñdit̄ xp̄m pncipiū eē r finē. Cū
 Esaias: Aū me nō est format⁹ de⁹: et
 post me nō erit. Et eccliam p exercitiū
 tribulationū nō d̄sinere: s3 p̄ficere: et
 p his brauiū eternū recipere vel susci
 pere. Scribit̄ aut̄ iohānes septē eccle
 sijs asię r earū septē episcopis de p̄di
 ctis instruens r p eam totam genera
 lem eccliam docēs. Est itaqz materia
 iohānis in h ope stat⁹ specialiter asia
 ne ecclie: nec nō et totius: videlicet

fuit visio petri: Act. x. qñ. f. post⁹ in
 extasi vidit̄ qdrupedia r serpētia. r
 dicit̄ est ei: Acta r mādnca.
 l Alia itellectualis rē. sicut est cā
 pimus. Hac cū visione res itellectua
 les que sunt sine imagie videm⁹. vñ
 Glofa. ij. Coz. xij. dicit̄: Hac visione
 que dicit̄ itellectualis ea cernunt̄ q̄
 nec sunt corpora nec vllas gerūt for
 mas eozum similes velūt ipsa mens r
 omnis affectio bona.
 m Quō vidit̄ iohānes rē. earū si
 gnificata mēte itellexit. Cōtra: qdāz
 glofa dicit̄: Johannes in mēte imagi
 nes vidit̄. Respōsio: fm̄ d̄it̄eros re
 spectus imaginaria fuit r itellectua
 lis: quia mētis itellectu illuminato
 a spūscō veritatē cōgnouit. per hoc
 q̄ verissime fuit ppheta. Nota q nō
 dicit̄ visio nisi cōtineat̄ aliud mystice
 qd̄ deo reuelante sc̄at̄: r ideo triplex
 visio dicit̄ triplex celi. n Vidit̄ aut̄
 iohānes r scripsit in pathmo rē. In
 hac sc̄cūda pte p̄fatiōis dēterminat̄ de
 ipso ope fm̄ q̄ referēt̄ ad efficiētē si
 ue ad artificē ministerio q̄ est iohā
 nes. Progreditur igitur in hac pte
 sic: p̄mo exponit̄ quis est iste arti
 fer r que sit ei⁹ actio. Et qz hec actio
 cū sit materialis requirit̄ locū r tps:
 subiungit̄ de loco r tpe. ibi: In path
 mo insula. vbi tāgūt̄ q̄ loco scripsit: p
 quō. f. tpe ext̄li sui: qd̄ daf̄ itelligit̄ p
 hoc qd̄ dicitur: Relegat⁹. participiū
 enī tps cōsignificat̄. Et qz artificio
 se operans operat̄ aliq̄ causa motus.
 p̄sequēt̄ subdit̄ de causa motūte eū
 ad scribēdū: q̄ est duplex. vna ē pul
 lulatio errorū. que tangit̄ ibi: Hac
 enim ad scribēdū cōpellente cā rē.
 Alia causa est instructio ecclesiarū asie
 r ecclie generalis. vnde prima cau
 sa fuit extirpatio malozum. sc̄cūda in
 formatio sine instructio bonozū: que
 tangit̄ ibi: Scribit̄ aut̄ iohānes se
 ptem ecclesijs asie rē. generalē ecclie
 am docens. f. per asiam minorē. de qz
 dicit̄ Jsid. ethymol. xij. Asia minor
 ab oriente cappadocia angit̄: ab ali
 is partibus vñd̄is mari circūdat̄.
 nam a septentrione pōtū euzinū ha
 bet: ab occasu p̄pontidem: a meri
 die egyptiū mare rē. Alia est asia ma
 ior dicta a nomine cuiusdā mulieris:
 que apud antiquos impertuz tenuit
 orientis. bec in tertia parte orbis dis
 posita. ab oriente ortu solis: a meridie
 oceano: ab occiduo nostro mari si
 nitur: a septentrione meothide lacu:
 r thanai fluuiū terminat̄ rē. Et qz
 actio hmōi requirit̄ materiā. cōsequē
 ter subdit̄ de materia huius operis
 cū dicitur: Est itaqz materia iohānis
 in hoc opere status specialiter asiane
 ecclie necnon r totius. videlicet:
 Que. l. quanta mala. In presenti pa
 tiatur: r que premia in futuro rece
 ptura sit. Et qz intētio regit̄ agentem
 siue informat̄: r modus operatiōis.
 consequenter tāgūtur itentio scribē
 tis cum dicitur: Intentio x̄o eius est
 monere ad patientiam que seruanda
 est: tum quia breuis labor: tum quia
 premiū magnū. Deinde subdit̄ mo
 dus. cū dicit̄: Modus tractādi talis:
 p̄mo p̄mittit̄ ploguz r salutationem
 vbi reddit̄ auditores benignos r at
 tētos rē. Sex igitur sūt partice istī
 W 2 * partis

partis: et sic ordiate. Primo enim tangitur de efficiente in spiritu est efficiens. lbi: Qui. s. iohanes scribens. secundo de loco et tpe quibus scripsit. tertio de causa motiva ad scribendum. quarto de materia. quinto de intentione. sexto de modo. Dicit ergo: Audiat iohannes et scripsit in pathmos. Apoc. iij. Fui in insula que vocatur pathmos. Et nota quod dicitur pathmos et h pathmus mi: in eadem significatio: ne: et virtus habet pathmos in dativo et ablativo. sic clarus claro: tenedus tenedo: de los delo. In ecclesijs quibus perat: alie minoris cuius metro polis erat ephesus. profuit enim iohannes septem ecclesijs illius asie. Pullulat inchoatio ne. pullulo las dicitur germinare vel multiplicare. Atque oleuerunt. l. eren erunt costuctu tudine. Aitia. q. mozes cor rumpunt. Atque diuerses hereses: que violabant fide. Erant enim quidam. manifestat cuius modi hereses pullulabant ibi scilicet in asia. Alpha principium est elementorum grecorum. Quis quod bene conuenit ei. de quo dicitur Esa. xliij. Ante me non est formatus deus: et post me non erit. Ante finem seculi destrua. i. defecturam. a desino desinis: desij vs desui desine re: desit vs desitu. Hec autem dicebant non credentes veritati: q. dicit Mar. vi. Nobiscum sum omnibus diebus vsq. ad consummationem seculi. Et pro labore non premium eternum susceperat. cu tunc dicitur Sap. x. Reddet deus mercedem laborum sanctorum suorum. Et ecclesiam per exercituum tribulationum. supple ostendit. Ad desinare s. proficere. quod facit Apocal. xij. vbi dicitur quod mulieri date sunt

que in presenti patiat: et in futuro receptura sit. Intentio vero eius monere ad patientiam que seruanda est: tunc quia breuis labor: tunc quia premium magnum. Ad hoc dicitur tractandi talis: pro promittit plogum et salutationem vbi reddit auditores benignos et attentos: que promissa accedit ad narrationem. Ad narrationem vero ostendit christum esse ab eterno sine principio et fine: inducens ipsum loquentem: Ego sum alpha et omega: id est principium et finis. Postea accedens ad narrationem distinguit septem visiones: quibus terminatur iste liber assumat. Premittit autem plogum dicens: Apocalypsis iesu christi. subaudis: hic est. Sic in alijs: visio Esaię hec est et parabole salomonis hec sunt.

Incipit prologus sancti hieronymi in apocalypsim sancti iohannis apostoli.

Iohannes apostolus et euangelista a christo electus atque dilectus in tanto amore dilectionis vberior habet: et in cena super peccatum eius recubaret: et ad crucem altissimi soli matrem propriam commendasset: ut quem nubes volente ad amplexum virginis ascendit: ipse et custodienda virginem tradidisset. Hic itaque cum propter verbum dei et testimonium iesu christi in pathmos insulam sortiret exilium: illic ab eodem apocalypsis postula describit: ut sic in principio canonicis. i. libri geneleos incorruptibile principium pronotat: ita et incorruptibilis finis per virginem in apocalypsi redderet dicitur: Ego sum alpha et omega initium et finis. Hic est iohannes qui sciens superuicisse sibi diem egredieris de corpore: uocatus in epheso discipulus: descendit in defossam sepulture sue locum: orationemque completa reddidit spiritum tantum a dolore mortis factum extraneum: que a corruptione carnis noscitur alienum. Cuius tamen scripture dispositio vel libri ordinatio: id est a nobis per singula non expedit: ut nescientibus in quibus desiderium collocet: et gratibus laborum fructus: et deo magisterij doctorina eruet.

due ale aquille magne ut volaret in deserto locum. Sed proficere sicut aurum in igne non deficit sed proficit. Sap. iij. de iustis: Tanquam aurum in fornace probauit illos. Et per bis seculis modicis tribulationibus: Brauium eternum recipere. l. vitam eternam. ij. Timoth. ij. Si commortui sumus et conuiuemus: si sustinemus et regnabimus: hoc erit quando sponsa ducta in thalamum sponsi dormitabitur dote bona. dices cur lyra illud hęc. xxx. Dormit me dominus dote bona. Que in presenti seculo patitur: et que in futuro receptura sit. s. premia eterna pro modica et leui tribulatione. ij. Cor. iij. Id quod in presenti est momentaneum et leue tribulationis nostre supra modum in sublimitate eternam glorie pondus operatur in nobis. b. Intentio autem eius. Hic tangitur intentio scribens: que est monere ad patientiam. Intentio enim iohannis fuit supra. s. subditos instruere christum ad intellectum. hic autem intendit eos informare christum ad effectum. c. Modus tractandi talis. Hic tangitur formalis causa secundum quod attenditur penes modum agendi. primo promittit iohannes per logum. cum dicitur: Apocalypsis iesu christi etc. et salutationem. lbi: Iohannes septem ecclesijs etc. Quod promissa accedit ad narrationem. lbi: Ego iohannes frater vester etc. et ca. vij. s. secundum septem ecclesias quebus scribit secundum septem status ecclesie generalis.

Finit expositio istius prelationis.

Prothematia in apocalypsim

Sicut in secularibus libris tria queruntur. Intentio. s. utilitas: et cui parti philosophie supponat. Sic quoque in hoc libro diuino tria queruntur: materia: intentio: utilitas: et cui parti humanitatis. i. vite subiacet. Atque enim alia philosophica: alia practica: alia theoretica. i. contemplatiua: cui liber iste subiacet. Intentio est auctoris huius ponere signa per que commendet nobis patientiam. i. faciet nos patientes pro nomine christi: ut de patientia eundo ad contemplationem celestis glorie peruenire possimus ad utilitatem: ad remunerationem. s. patientie nostre. i. ad duplicem stolam asie. s. ac corporis beatitudinem. Et notandum quod patientiam commendet: ostendendo. s. per varias similitudines ut per equos et silia: persecuciones presentis et future ecclesie in tpe antichristi. l. diuersas tribulationes diuersorum statuum ecclesie promittit nos referendo: ut fortiores simus ad sustinendum. Ad leuius ledit quicquid quidam an. Illud quod sciendum quod potius commendet patientiam. Pro videlicet quoniam fundamētum est omnium virtutum: Proinde teste: quod ait: Vidua vel debilis est virtus: quam non patientia firmat.

Deus pater prouident tribulationes que passura erat sancta ecclesia: postquam ab apostolis fuit fundata: disposuit cum filio et sancto spiritu eas tribulationes et carum premia reuelare. Facula enim que prouidentur minime ledunt. Ita christo manifestauit secundum humanitatem: christus iohannes et iohannes ecclesie reuelauit: que excelabat omnibus privilegio castitatis: et que gratia dei interpretat: que omnia bona que agebat gratia dei ascribebat: et que omnia imania tormentorum equanimiter metis sustinebat. Sed que constat hanc reuelationem factam

factam esse in visione: videndum est sub quo genere visionis est: visio enim alia corporalis est: alia spiritualis: alia intellectualis. Visio corporalis est qua videmus celum et terras et cetera talia. Visio spiritualis est que in eo quod videtur aliud preedit: sicut fuit de moyses qui vidit rubum non ardentem ardere: quod aliud significabat. Intellectualis vero que spiritus sancto intimante alligat conspiciat aliud mysticum: sicut sanctus iohannes in hoc libro fecit: nam non realiter ista vidit: sed diuino flamine inspirante: conuententia signa passio: nunquam designatiua intellectui suo configurauit. Hanc que sit materia illius videamus. Materia illi sunt septem signa. l. genera tribulationum. Intentio vero est nos imitare ad patientiam: ut per patientiam veniam ad contemplationem: per contemplationem ad reuelationem. Unde ad beatitudinem in qua habemus finale causam huius operis: et que non querit in diuinitate de prebia sed de vita: videamus cuius vite supponat. Vita: alia theoretica. i. contemplatiua: alia practica. l. actiua. Sed practica ad theoreticam costat referri. Et notandum est quare nos magis ad patientiam que ad alias virtutes inuitet. ad quod dicendum est quod sicut fides est fundamentum omnium virtutum: sic patientia quodammodo est sustentamentum. unde prouidentur: Ad qua est virtus: quam non patientia firmat. Notandum quoque est quodam parte huius libri per proemio vel prologo accipit. s. versus ad illum versum: Ego iohannes fui etc. In qua parte nos inuitat ad legendum et ad audiendum et ad seruandum: quia si hoc fecerimus beatitudinem consequemur: et sic commendat opus suum: legendus est iste liber: quia est apocalypsis iesu christi. l. reuelata